

Iz delovanja SKK

Kot smo že poročali v prejšnji številki Rasči, se je sezona Slovenskega kulturnega kluba zaključila isti teden kot šolsko leto. Če pa ni bilo več sobotnih sestankov, s tem ni rečeno, da je vse klubovo delovanje zamrlo. Izredni dogodki, ki so spremljali proglasitev samostojnosti republike Slovenije, so namreč vzpodbudili klubovce, da so se še večkrat sestali na izrednih sestankih.

Na dan razglasitve neodvisne slovenske države, 26. junija, se je na primer predstavništvo kluba odpravilo v Ljubljano, vendar pa je tja zaradi cestnih blokad in grožnje bližajočih se tankov prispela le zelo skromna delegacija. Sredi gneče je ta skupina, vsa oblečena v majice, ki sta jih za to priložnost lastnoročno pobarvala člana odbora, Matej in Tomaž Susič, naletela na prijatelje iz Argentine in iz Ljubljane, s katerimi je imel to leto klub stalne stike. Ko so si polni prazničnega navdušenja segli v roke in se objeli, so imeli občutek, da imamo zdaj res prav vsi Slovenci pravo skupno domovino.

Evforija prazničnega dne pa se je kaj kmalu spremenila v grenkobo in ogorčenje. V naslednjih dneh, ko se je agresija jugoslovanske armade pokazala v vsej svoji brutalnosti, so člani kluba večkrat izrazili svoje razočaranje in obenem željo, da bi naredili karkoli v pomoč Sloveniji. Zato so se takoj priključili pobudnikom manifestacij v podporo Sloveniji. Aktivno so sodelovali pri zborovanjih na Borznem trgu, na trgu Unità in na trgu Goldoni. Takoj so tudi odobrili denarni prispevek 300.000 lir, ki so ga iz klubovske blagajne namenili pomoči Sloveniji. Poleg tega so klubovci sestavili in oddali pismo predsedniku italijanske republike Cossigi, v katerem so protestirali proti zadržanju italijanske vlade do osamosvojitve Slovenije. Posamezni člani kluba so tudi telefonirali v Belo hišo, v upanju da bi s takimi posegi ustvarili t.i. lobby in podporo uradnemu priznanju Slovenije kot samostojne republike. Ko so se končno zadeve nekoliko umirile in je na vseh mejnih prehodih zaplatala slovenska zastava, pa so klubovci skupaj z nekaterimi člani mladinskega odbora Slovenske prosvete obiskali slovenske miličnike in carinike na mejnem prehodu pri Fernetičih, jim čestitali in jim izročili »slovenski« šop rož ter nekaj steklenic penečega vina.

Slovensko poletje '91

Marsikdo izmed nas bo letošnje poletje doživel z nekoliko drugačnimi občutki kot ponavadi. Vroče bo, in to ne samo meteorološko. Mladi smo se prvič seznanili z vojno, ki je divjala par kilometrov od nas; in v to vojno je bil vpleten narod, katerega del smo. Bili smo torej nekako tudi mi neposredno prizadeti: marsikateri ima v Sloveniji sorodnike, prijatelje ali pa je univerzitetni študent v Ljubljani in v Mariboru. Upajmo, da ne bo mladim Slovincem, našim vrstnikom, več treba seči po orožju, vendar so nevihtni oblaki še vedno preblizu, da bi bili lahko stoodstotno prepričani, da je neurje že mimo. Vsekakor bo to poletje političnih potez, diplomatskih spretnosti, izzivanja in obvladovanja živcev.

Kljub težavnemu stanju v matici ne smemo pozabiti, da imamo zamejski Slovenci kopico lastnih problemov, s katerimi se ubadamo že vrsto let: zaščitni zakon (!), kraški parki, statuti krajevnih uprav, krovne organizacije, kriza naših ustanov, naše politike, našega verskega občestva itd. Zelo rado se lahko zgodi, da zaradi zanimanja za dogajanje v matici pozabimo na to, kar se dogaja v našem okolju. Zavedati se moramo, da živimo v določeni stvarnosti in da se moramo nanjo čimbolje navaditi in jo spoznati, če hočemo biti v njej ustvarjalni.

Okolje, v katerem se gibljemo, ni preveč dovzetno za kakršnokoli pobudo, ki bi ne spadala v določen okvir ali ki ne bi tekla po nekem določenem ustaljenem tiru. Zato so bile v preteklosti mnoge zanimive pobude zatrte ali pa so imele veliko težav: Draga je bila npr. vedno ovirana. Letos se je porodila zamisel o Dragi za mlade, o mladinskem taboru, ki bi sem privabil mlade Slovence z vsega sveta. Lahko bi to pomenilo začetek nekega novega načina mišljenja in delovanja zamejske mladine: upajmo, da bo za slednjo mladinski tabor pomenil izziv, ponudbo, ki bo povzročila določeno reakcijo oz. odgovor. Tudi kritično stališče bi pomenilo, da se pri nas nekaj premika.

Klubovci na mejnem prehodu pri Fernetičih (glej članek Iz delovanja SKK).

SAMOSTOJNA SLOVENIJA

V četrtek, 11. julija, sta SKD I. Gruden in Zadruga Ars Nova priredila v Nabrežini solidarnostni koncert za mir v samostojni Sloveniji, na katerem je nastopilo več ansamblov. Izkoristili smo priložnost in nekaj mladih udeležencev vprašali za njihovo mnenje o samostojnosti Slovenije in o njihovih občutkih ob zadnjih tragičnih dogodkih. Nekaj mnenj pa smo zbrali tudi v naslednjih dneh.

MARTIN SOSIČ

Do vojne je prišlo prav pred maturro. Najbolj napeto je bilo v četrtek, jaz pa bi moral nastopiti pred komisijo v petek. Tako sem ves dan in večer preživel pred televizijo in istočasno študiral. Vsekakor sem bil o vsem že prej dobro seznanjen. Če bi ne bilo mature, bi tisti večer preživel s prijatelji na Triglavu ob plapolajoči novi zastavi. Vsi vemo, da je situacija zelo kritična, dobro je, da je bila sprejeta Brionska deklaracija. Z njo sem se strinjal, čeprav naredimo tako korak nazaj glede osamosvojitve in slovenske države, treba pa se je zavedati, da je bila radikalna sprememba trenutno nemogoča. Upam samo, da bo JA dobila končno generala, ki bo bolj uravnovešen od Adžića.

TONI

Slovenija mora biti absolutno samostojna. Celotno dogajanje sem precej pazljivo spremljal. Zdelo se mi je čudno in nepojmljivo, da se te stvari dogajajo leta 2000 v svobodni Evropi. Zdi se mi, da smo se vrnili 40 let nazaj, v čas fašizma, in da so tisti ljudje, ki so se tedaj borili proti fašizmu, sedaj oni sami zatiralci svobode. Meni se zdi to nepojmljivo. Hudo mi je tudi, ker sem slišal nekaj mnenj določenih zamejskih Slovencev, ki so rekli, da se bo s samostojnostjo red porušil in bosta zavlada nered in zmešnjava. Vsekakor pa bo Slovenija tako ali drugače postala samostojna in suverena država. Če Slovenci niso strli nacisti in fašisti v času 2. svetovne vojne, je ne bodo niti srbski shizofrenični generali s svojimi tanki.

MARJAN

Bistveno je, da se Slovenija osamosvoji. Žalostno je, da tukajšnji zamejski Slovenci niso vsi solidarni s Slovenijo. V Sloveniji so vse stranke solidarne, tu pa te solidarnosti in enotnosti ni. To je zelo žalostno in zaskrbljujoče, Slovenci v zamejstvu smo velike reve, kar se tega tiče. Dokler govorijo Tržičani italijanskega porekla, čeprav ne vsi, da Slovenija razdira Jugoslavijo, to lahko še razumem, ampak da se tako izražajo tudi nekateri posamezniki slovenske

manjšine, je zelo zaskrbljujoče. Mogoče se je Slovenija nekoliko prenačilila in ni čakala dovolj časa na pogajanja z zvezno vlado, ampak 6 mesecev čakanja od plebiscita do osamosvojitve se mi zdi kar dovolj. Sledili so potem že znani dogodki. Zaenkrat vlada premirje, ki pa je le navidezno, ker se ponekod še strelja. Upamo, da se bo vse dobro obneslo in da bosta Slovenija in tudi Hrvaška dosegli dolgo zaželeno samostojnost.

PETER RUSTJA

Dogodke v Sloveniji sem spremljal tako preko sredstev javnega obveščanja, preko radia in televizije, kot tudi direktno, tako da sem bil v stiku s svojimi prijatelji iz Slovenije. Pretreslo me je dejstvo, da je ta situacija v Sloveniji prizadela normalno življenje ljudi, da je bila to občutena vojna, ljudje so na lastni koži občutili, kaj pomeni vojno stanje, doživljali so ga takorekoč iz minute v minuto in lahko na televizijskih sprejemnikih in po radiu direktno spremljali grozote, ki so se dogajale na slovenski zemlji. Osebnost me je tudi presenetil telefonski poziv prijateljice iz Ljubljane 2 minuti po napovedi zračnega napada. Razgovor med njo in mano je bil skoraj onemogočen zaradi velikega čustvenega naboja tako na eni strani kot na drugi, kljub taki nevarnosti sva težko spravila skupaj par besed. Pa tudi tišina včasih več pove kot besede. Mislim, da so naše manifestacije, zbiranje podpisov, ta koncert in pa še druge aktivnosti bile nekakšna utešitev naše nemoči, ker nismo mogli napraviti ničesar konkretnega za Slovenijo, mislim pa tudi, da taki izrazi protestne solidarnosti kot tudi osebni telefonski stiki z ljudmi izza meje veliko pomenijo.

LARA VESEL

Okvirno se strinjam z osamosvojitvijo, vsekakor menim, da so določene stvari in poteze bile storjene prenačilno, tudi s strani Slovencev, npr. prej bi morali povedati, kaj mislijo storiti na ekonomskem področju. Seveda se ne strinjam s posegom armije, ki je bil neumestno in nesmiseln. O pobudah Slo-

vencev v Trstu mislim, da so bile premalo znane v javnosti, da je javnost večinoma prepozno zvedela zanje.

NATAŠA STOPAR

V Sloveniji se sedaj ljudje združujejo, so predvsem Slovenci, strankarstva skoraj ne opaziš več, v Trstu pa to še ostaja, smo razpolovljeni: eni so na eni strani, drugi na drugi. Kako je mogoče, da napravijo manifestacijo za mir eni v soboto, drugi pa v nedeljo? Z osamosvojitvijo Slovenije se strinjam, vendar so določeni koraki bili storjeni prehitro in verjetno bi bilo potrebno prej pomisliti kako in kaj. Po drugi strani pa bi prej ali slej bilo treba korak napraviti.

I.

Prav je, da se skuša država osamosvojiti na podlagi sklepov, a vse skupaj je bilo prehitro storjeno, manjkale so osnovne baze mednarodnega prava, saj niso imeli podpore drugih držav. Vse je bilo prehitro glede na posledice, do katerih je potem prišlo.

N.N.

Kot vsak Slovenec, ki želi imeti svojo državo, se z osamosvojitvijo strinjam, zlasti še kot zamejka: če imaš za sabo svojo državo, imaš več možnosti za uveljavitev pravic v drugih državah. Zato sem za samostojno Slovenijo. Sem pa prepričana, da je bilo vse skupaj prehitro izvedeno, predvsem glede gospodarstva in ekonomije, začeli so oboroževati vojsko, ko so bili ljudje brezposelni. Mnenja sem, da bi se lahko doseglo marsikaj postopoma in po mirnejši poti, čeprav bi za to rabili več let. Občutim žalost nad tem, da se slovenski narodi ne moremo sporazumeti med sabo in iščemo pogovore in pomoči pri drugih narodih, ki so v zgodovini bili proti nam.

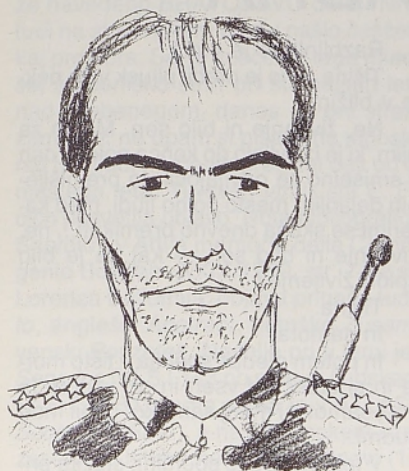
MITJA OZBIČ

V začetku se nisem tako strinjal z osamosvojitvijo prav zaradi gospodarskih razlogov in se mi je zdelo, da so se spuščali v pustolovščino, na katero niso bili pripravljeni. Predvsem se mi je zdelo nesmiselno oboroževanje teritorialne obrambe, ker sem bil prepričan, da se lahko z državljansko neposlušnostjo doseže iste cilje. Po napadu Jugoslovanske Armade sem se zavedel, da je bila Slovenija postavljena ob zid in ni bilo več nobene možnosti za dogovarjanje, ker je bila nasprotna stran za to gluha. Še vedno pa se sprašujem, če so bile vse te žrtve potrebne in bi se ne lahko na drugi način doseglo isto. Ne strinjam pa se s tem, da se kot sovražnike slovenskega naroda etiketira celoten srbski narod.

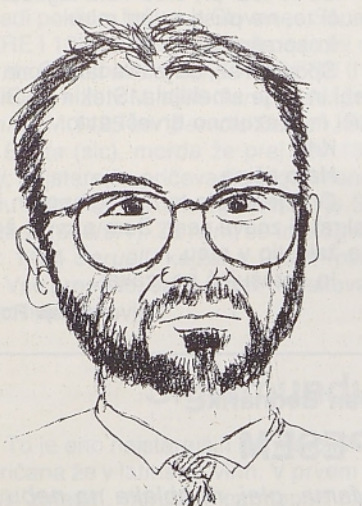
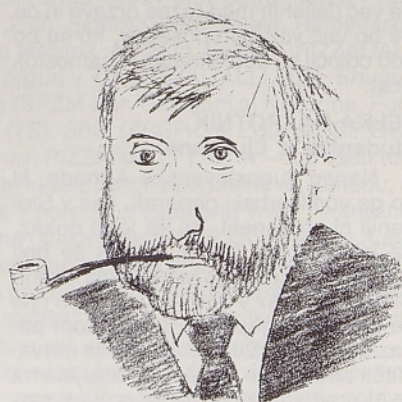
PAOLO PASCUTTO

Strinjam se z osamosvojitvijo Slovenije. Jezi me italijanska zunanja politi-

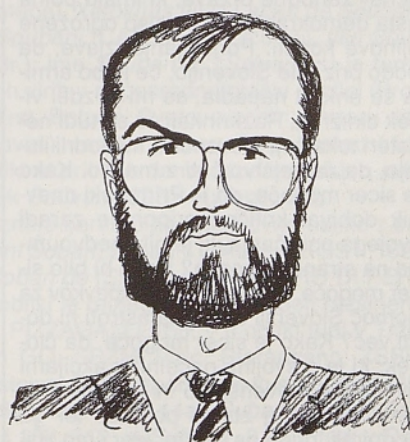
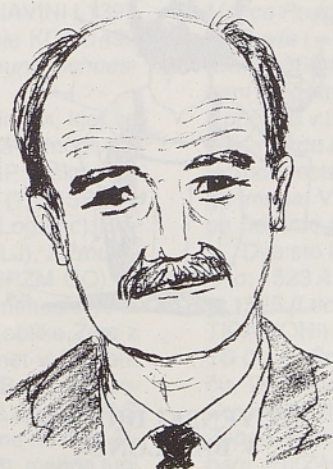
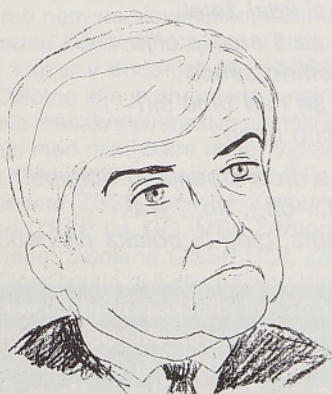
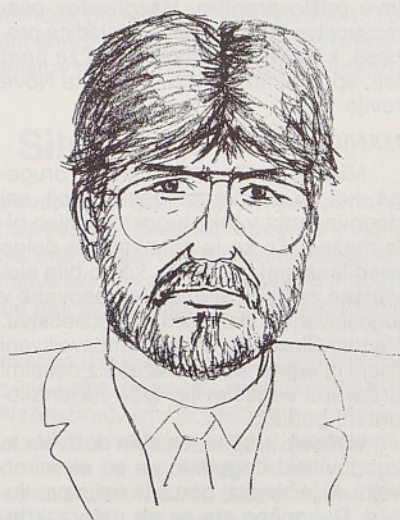
ČIKOLE ČAKOLE

— Same čakole... in še te neumn!

— Da bi bile vsaj samo čakole!

— Čakole?! Kje pa! Dejanja, dejanja!!

85 91

ka in mislim, da ni dobro razumela, kaj se tu dogaja. Upam, da se bo vse rešilo in da bomo nekoč imeli Evropo etnij, ne več deljenih med razne države in da ne bo več vojaških posegov, ko se bo kdo odločil za demokracijo in samostojnost.

JELKA RAZPOTNIK, študentka iz Ljubljane

Napad Jugoslovanske Armade, ki so ga vodili srbski generali, nas v Sloveniji ni presenetil. Bil pa je to dokaz, da je naša pot prava. Danes še bolj vztrajamo, da dosežemo samostojno Slovenijo. Prav v dneh vojne in po njej se je med pogajanji z Beogradom pokazalo, da je država Jugoslavija mrtva. Naša stran je že ves čas opozarjala na to in predlagala pogovore o mirni razdružitvi, a je Beograd to vedno odklonil, češ da to ni potrebno. Zato se ne strinjam z mnenji, da je do osamosvojitve prišlo prehitro. Razglasitev osamosvojitve 26. junija je le posledica procesa, ki se je v Sloveniji začel že pred leti: spomnimo se le 57. številke Nove revije.

MANICA

Mislím, da Sloveniji ni kazalo drugega, kot da se čimprej osamosvoji, saj dogovarjanja v taki Jugoslaviji niso bila možna. To se je pokazalo že dolgo pred lanskimi volitvami, ko so bile slovenske zahteve vedno preglasovane v jugoslovanski skupščini in predsedstvu. Vendar Slovenija tudi v osamosvojitveni listini ni odklanjala povezave z ostalimi državami Jugoslavije, toda na enako-pravni podlagi.

Kot sem srečna, da sem doživela ta zgodovinski dogodek, pa so se mi ob vojni, ki je sledila, porušile nekatere iluzije. Dokončno sta se ob njih razkrinkali armija in zvezna vlada in podrla iluzijo, da je še možna kaka zveza v Jugoslaviji. Razkrinkale so se »demokratske« zahodne države, ki imajo polna usta demokracije le, če niso ogrožene njihove koristi. Ponavljanje izjave, da bodo priznale Slovenijo, če jo bo armija še enkrat napadla, se mi je zdel višek cinizma. Razkrinkali so se tudi nekateri tukajšnji Slovenci in mi podrli iluzijo, da zamejstvo čuti z matico. Kako je sicer mogoče, da je Primorski dnevnik dobival kritične pripombe zaradi svojega poročanja, ki je bilo nedvoumno na strani Slovenije? Kako bi bilo sicer mogoče, da finančnih prispevkov za pomoč Sloveniji ob tej katastrofi ni dosti več? Kako je sicer mogoče, da človek, ki je s svojimi načelnimi akcijami uveljavljal slovensčino in za katerega smo marsikdaj zbirali podpise ter ga podpirali, pride na mesto, kjer smo zbirali podpise za priznanje Slovenije, a ostentativno ne podpiše?

BELA JADRA

Gledaš predse in se zamisliš. In zreš v daljavo in vidiš dlje, kot seže tvoj pogled. Vidiš morje, zrcalo odprto v nebo. In na tem zrcalu bela jadra, a vsako jadro ti pomeni nekaj več. In slišiš neslišne valove.

Sinje nebo.

Neskončno.

In mirno.

Mir naokoli. In v miru otožnost ode-ta v melanholijo spomina na minulo poletje. Poletje, ko je bilo vse živo.

Veseli obrazi, vrišči in trušč, razigrana mladina pa sonce, prijetno sonce, ki je zmedlo mlada srca... Mar ni bil tudi sam mlad?

Nekoč.

Nekoč ne bi mislil, da bo takole zrl v morje in tista njegova jadra.

Takole... sam.

Katja!

Brez nje ni več ničesar, je mislil takrat, dvajsetletni študent.

Brez nje ni več ničesar, se zaveda sedaj, kot petinštiridesetletni... kaj? Profesor? Pisatelj?

Človek. Človek s svojo usodo.

Mislil je, takrat, da je življenje sen. Katja in morje in sonce in on sam! Ko je sedel na obali, a Katja ob njem, in je mislil, da mu nihče nič ne more, da je močnejši od življenja. Bil je le trenutek. Mislil je, da bo trajal večno, a ni ga več.

Razblinil se je v nič.

Tišina, ki jo je prebil pljuska vala nekje v bližini.

Ne, življenje ni bilo sen. Mesto za njim, ki je izživljalo do konca poletni dan v smiselno se odvijajočih in premissih dejanjih, mesto polno ljudi, med katerimi se skuša dnevno premikati... ne, življenje ni bilo sen — kaj pa je bilo sploh življenje?

Tišina.

In samota.

In potem gledaš spet tja v tišto morje in si daleč od vseh in od vsega. In v tej samoti si manj sam, kot bi bil med ljudmi.

V tebi vzrastejo spomini, stežka pridejo na dan, kot zaprašeni. In tudi tebi je težko.

Še te teži pri srcu tista izguba. In muči te, ne pusti te pri miru.

In sprašuješ se, zakaj.

Spomniš se, da je bila takrat ona ob tebi in se je smehljala. Stekla je. Blisk luči in brezumno drveči avto.

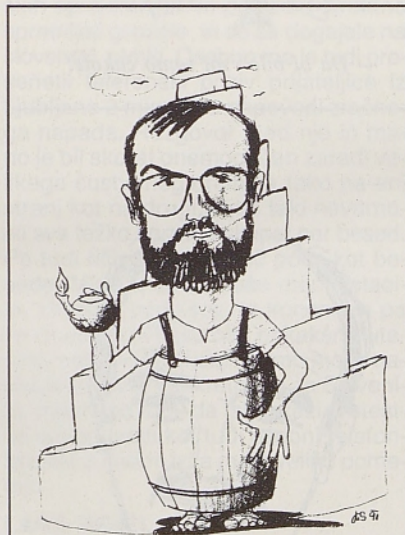
Krik.

Nato tišina.

Ona je ležala tam, negibno. In kot takrat si znova sam. Sam s svojo žgočo žalostjo v srcu.

In sprašuješ se, zakaj.

Sonja Rojac

SLOVENSKI DIOGEN
V BABILONU
(MOTTO DRAGICE '91)

Jan Bednarik

PESEM

Mama, glej, ni oblaka na nebu
Oh... oh... oh... zrak
Prijatelji so sedaj mrz in spomin
ali si kdaj želel
da se ti srce prelije
v temno senco
ko se nad tabo širi
večno nebo?

Čas drobi upanja in oblube
Oh... oh... oh... zrak
Mama, glej, ni oblaka na nebu

RAST, mladinska priloga Mladike. Pripravlja uredniški odbor mladih. Pri tej številki so sodelovali: Ivan Žerjal, Alenka Štoka, Matej Susič, Sonja Rojac, Jan Bednarik in Manica Maver.

Tisk Graphart, Trst, julij 1991.